

POSTANOWIENIE

Dnia 24 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Gudowska

w sprawie z odwołania P. [...] w P. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O. z udziałem zainteresowanych: W. Ł., A. M., M. M. , S. [...] w P.
o ustalenie ubezpieczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 24 maja 2017 r.,
skargi kasacyjnej P. [...] w P. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 26 listopada 2015 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącego na rzecz organu ubezpieczeń społecznych kwotę 3.600 (trzy tysiące sześćset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 listopada 2015 r. Sąd Apelacyjny w [...], III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację P. [...] w P., Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 27 stycznia 2015 r., oddalającego odwołanie spółki od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w O. z dnia 18 marca 2014 r. Zaskarżoną decyzją nałożono na skarżącego się płatnika obowiązek zapłaty składek na ubezpieczenia społeczne za jego pracowników wykonujących dodatkowo umowy zlecenia na podstawie

umów z S. [...]. Ustalony stan faktyczny został przyporządkowany do art. 8 ust. 2a i 18 ust. 1a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.; dalej „ustawa systemowa”) stanowiących, że za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy, oraz że w takim przypadku w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ze stosunku pracy uwzględnia się również przychód z tytułu wymienionych umów.

Sądy uwzględniły przy tym stanowisko Sądu Najwyższego zajęte w uchwale z dnia 2 września 2009 r. (II UZP 6/09, OSNP 2010 nr 3, poz. 158), wskazując, że w każdej z dwu sytuacji określonych w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej wymienioną tam osobę należy uważać za pracownika podmiotu, z którym związana jest ona stosunkiem pracy, tak że jej przychód jako podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne musi uwzględniać wynagrodzenie za pracę wykonaną na podstawie określonych w tym przepisie umów cywilnoprawnych. Przyjętą wykładnię wsparły postanowieniami art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej oraz interpretacją sformułowaną jako wola ustawodawcy wyeliminowania przypadków obchodzenia nie tylko przepisów regulujących zbieg tytułów ubezpieczeń społecznych, na podstawie których przychody zainteresowanego z tytułu realizacji umowy z S. usuwały się z podstawy obliczenia składek ubezpieczeniowych (por. art. 9 ust. 1 ustawy systemowej), lecz także przepisów o godzinach nadliczbowych lub powierzaniu pracownikowi do wykonywania innej pracy, niż umówiona (art. 42 § 4 k.p.) i innych ograniczeń i obciążeń wynikających z przepisów prawa pracy.

Skarga kasacyjna P. [...] została oparta na podstawie naruszenia przepisów postępowania przez niewłaściwe zastosowanie art. 385 k.p.c. i oddalenie zasadnej apelacji oraz niezastosowanie art. 386 § 1 k.p.c. i naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. przez niewyjaśnienie podstawy prawnej wyroku i nieodniesienie się w uzasadnieniu wyroku do zarzutów apelacji. W ramach

podstawy kasacyjnej obejmującej przepisy prawa materialnego skarżący zarzucił błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 4 pkt 2 lit. a i d ustawy systemowej, polegające na nieprawidłowym przypisaniu mu statusu płatnika składek z tytułu umów o świadczenie usług medycznych zawieranych przez jego pracowników z S. [...], niewłaściwe zastosowanie art. 8 ust. 2a ustawy systemowej i przyjęcie, że w ramach umowy zawartej z osobą trzecią jego pracownicy wykonywali prace na jego rzecz i niezastosowanie art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej. Wytknął także naruszenie art. 2 i 7 Konstytucji RP przez dokonanie wykładni art. 8 ust. 2a ustawy systemowej w sposób naruszający zasadę demokratycznego państwa prawnego, w tym zasadę sprawiedliwości społecznej, proporcjonalności oraz zasadę poprawnej legislacji, oraz niezastosowanie art. 20, 22 i 217 Konstytucji RP przez domniemywanie, na podstawie nieprecyzyjnie sformułowanego przepisu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, istnienia ciężarów publicznoprawnych, które nie są w ustawie przewidziane.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, a na wypadek uznania, że podstawa naruszenia prawa materialnego jest oczywiście uzasadniona, a nie znajduje uzasadnienia podstawa naruszenia przepisów postępowania, o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy zgodnie z żądaniem apelacji i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Na uzasadnienie istnienia przyczyn przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na występujące w sprawie istotne zagadnienia prawne, „czy umowa gospodarcza o świadczenie usług zawarta przez osoby trzecie może być podstawą obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne przez spółkę kapitałową, na rzecz której faktycznie wykonywana jest praca stanowiąca przedmiot umowy gospodarczej zawartej przez osoby trzecie”. W ocenie skarżącego, rozstrzygnięcie tej kwestii ma istotne znaczenie dla całego systemu ubezpieczeń społecznych, a w szczególności dla właściwego obliczania i opłacania składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu umów cywilnoprawnych zawieranych przez lekarzy prowadzących indywidualną praktykę lekarską, w tym umów, na podstawie których lekarze w zakresie indywidualnej praktyki lekarskiej wykonują pracę na rzecz podmiotu, z którym pozostają w stosunku pracy.

W ocenie skarżącego, zachodzi także potrzeba wykładni art. 4 pkt 2 lit. a i art. 8 ust. 2a ustawy systemowej jako „przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

O tym, co może być przedmiotem istotnego zagadnienia prawnego, na którego istnienie w sprawie wskazuje skarżący jako na przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, wyjaśnia między innymi posłużenie się przez ustawodawcę wskazówką, że istotne zagadnienie prawne występuje w sprawie i ma znaczenie dla rozstrzygnięcia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, niepubl., z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 243 i z dnia 22 lutego 2007 r., I KZ 2/06, OSNP 2008 nr 7-8, poz. 118).

W świetle wiążących Sąd Najwyższy ustaleń faktycznych, zagadnienie prawne wskazane jako przyczyna przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie istnieje. Skarżący nie wykazał, że lekarze prowadzący indywidualną praktykę, jak też inne osoby, które zawarły dodatkową umowę o udzielenie zamówienia na świadczenia zdrowotne, będąc pracownikami skarżącego, były jednocześnie osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność gospodarczą, oraz że umowy te zawarły w ramach prowadzonej działalności. Inaczej mówiąc, w sprawie nie ma potrzeby rozstrzygania, czy obowiązek składkowy określony w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej może być uchylony wtedy, gdy umowy o świadczenie usług są zawierane z podmiotem trzecim przez pracownika jako podmiot podlegający obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej. Według ustaleń faktycznych Sądów *meriti*, których skarżący nie podważył zarzutem naruszenia przepisów postępowania, w umowach łączących

pracowników skarżącego z S. [...] występowali oni jako osoby fizyczne – lekarze zobowiązujący się do wykonywania świadczeń zdrowotnych. Kwestia ta została omówiona szeroko w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2017 r., I UK 182/16, w oddalającym skargę kasacyjną P. [...] w P. o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, opartego na przyczynie przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., skarżący nie wskazał na poważne i dotychczas nierozstrzygnięte wątpliwości interpretacyjne art. 4 pkt 2 lit. a i art. 8 ust. 2a ustawy systemowej ani że na podstawie tych przepisów wydawane są odmienne rozstrzygnięcia w tym samych lub bardzo podobnych okolicznościach faktycznych i prawnych. Kwestie prawne przedstawione przez skarżącego były wielokrotnie rozważane w judykaturze, a w szczególności w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09 (OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46), stwierdzającej, że pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy (por. także wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 259/09, niepubl., z dnia 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09, niepubl., z dnia 18 października 2011 r., III UK 22/11, niepubl., z dnia 8 grudnia 2014 r., II UK 74/14, niepubl., z dnia 11 maja 2012 r., I UK 5/12, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 117, z dnia 24 września 2015 r., I UK 490/14, niepubl., a także z dnia 27 kwietnia 2017 r., I UK 182/26, dotychczas niepublikowany). Sąd Najwyższy wyjaśnia również, że osoba wykonującą pracę na rzecz swego pracodawcy na podstawie umów cywilnych podlega obowiązkowo ubezpieczeniu społecznemu jako pracownik i na tym kwestia jej ubezpieczenia się wyczerpuje (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 1997 r., I PKN 43/97, OSNAPIUS 1997 nr 24, poz. 494, z dnia 3 kwietnia 2014 r., II UK 399/13, niepubl. i z dnia 6 lutego 2014 r., II UK 279/13, niepubl.).

Ostatecznie więc skarżący nie wykazał, że przedstawione przez niego zagadnienia istnieją jako zagadnienia prawne oraz że nie zostały jeszcze rozstrzygnięte lub że wywołały rozbieżności w orzecznictwie, jak też nie dostarczył żadnych przekonujących argumentów uzasadniających odmienną ocenę prawną od przyjętej przez Sądy obu instancji. W każdym razie uzasadnienie wniosku nie

zawiera argumentów umożliwiających Sądowi Najwyższemu stwierdzenie rzeczywistej i istotnej rozbieżności w orzecznictwie sądowym oraz nowości poruszonych kwestii. Co więcej, argumentację wniosku osłabia utożsamienie przyczyn kasacyjnych z zarzutami ujętymi w podstawie skargi, co sugeruje koncentrację wątpliwości, jakie rodzi treść wskazanych przepisów w rozstrzygnięciu własnej sprawy skarżącego a nie na rozwoju doktryny lub dla praktyki sądowej.

Problematyka zawierania przez świadczeniodawców umów podwykonawstwa w ramach umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej była ostatnio przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który wykluczył udzielanie w tym samym pracowniczym zakresie usług lub świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych Narodowego Funduszu Zdrowia, w tym pełnienie dyżurów medycznych u własnego pracodawcy na podstawie indywidualnej lub grupowej praktyki lekarskiej zarejestrowanej jako pozarolnicza działalność medyczna (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2014 r., I UK 323/13, niepubl., oraz postanowienia z dnia 22 czerwca 2015 r., I UZ 3/15, niepubl., i z dnia 16 marca 2017 r., I UK 9/17, niepubl.).

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Orzeczenie o zwrocie kosztów postępowania kasacyjnego opiera się na zasadzie określonej w art. 98 § 1 k.p.c.